

De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Utrecht, 25 juni 2021

Geachte mevrouw Hamer, heer Rutte en mevrouw Kaag,

Alle kinderen en jongeren in Nederland hebben het recht om alle mogelijke kansen te krijgen op een gelukkig leven en een bloeiende toekomst. Dat betekent het maximale uit je talenten kunnen halen, kansen kunnen benutten, je kunnen blijven ontplooiën en je veilig voelen. Maar misschien nog wel het belangrijkste: *mee kunnen doen* en *erbij horen*. Zolang we immers ‘normaal’ tegen ‘anders’ blijven afzetten (onbewust in ons hoofd en bewust in structuren en wetten) en normaal altijd leidt tot meer kansen, blijft er een tweedeling bestaan in de samenleving. Als kinderen en jongeren zo vroeg mogelijk zien dat normaal veelomvattend is én allemaal *verschillende* mensen precies *dezelfde* dingen kunnen en mogen zijn, zijn er vanzelf minder mensen anders.

Urgentie en beweging

De invoering van passend onderwijs en de decentralisaties in het jeugddomein hebben een stevige boost gegeven aan dit reeds langere tijd sluimerend urgentiebesef: nú is de tijd om voor kansengelijkheid te kiezen en inclusiever te gaan werken! In de afgelopen jaren is vanuit onderwijs en gemeenten voortvarend gewerkt aan een organisatie van onderwijs en jeugdhulp die voorwaardenscheppend is voor deze beweging. Met de formatie voor de deur staan we nu op het punt om belangrijke keuzes te maken voor de toekomst. Het is noodzakelijk om de ingezette koers te bestendigen en het werkwoord inclusie in praktijk te brengen in het belang van gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren. Alle partijen willen werken aan een inclusieve samenleving, ongeacht de operationele invulling. De eensgezindheid over die visie is sterk, net als het besef van de noodzaak ervan. Nu de noodzakelijke randvoorwaarden nog.

Realiteit en verbinding

De realiteit is dat deze visie gestalte moet krijgen in een complexe wereld met veel verschillende spelers, culturen en operationele belangen. Het realiseren ervan vraagt dus om het smeden van stevige coalities:

- Tussen onderwijssectoren, basis en voortgezet, regulier en speciaal, werkend met dezelfde opdracht maar vanuit verschillende wetten, culturen en voedingsgebieden.
- Tussen opvang en onderwijs, werkend vanuit verschillende wetten en kwaliteitskaders, met organisatieverschillen tussen profit en non-profit.
- Tussen onderwijs en jeugdhulp (en zorg), die vaak met complementaire expertise voor precies dezelfde (doelgroep) kinderen bezig zijn.
- Tussen het **professionele** domein en het **informele** domein (de sportclub, verenigingen, etc.), waarbij ook het laatste vaak een bijzonder scherp oog heeft voor of het wel of niet goed gaat met een kind of jongere.

Verbinding faciliteren

Samenwerken gaat echter niet vanzelf. Het vraagt onderhoud, rolvast gedrag, een systematische aanpak en de bereidheid te leren van elkaars mogelijkheden en grenzen, werkwijzen en drijfveren. Op een niveau dat het individuele schoolbestuur of de individuele gemeente ontstijgt. Het vraagt om partijen die deze verbinding kunnen leggen en boven de verschillende individuele belangen uit kunnen stijgen om een gezamenlijk belang te dienen. Vanuit een heldere opdracht en met voldoende facilitering. In het primair en voortgezet onderwijs zijn dit de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Aan de jeugdkant de (samenwerkende) gemeenten binnen de VNG/J42.

De sleutel voor de beweging naar een inclusievere en meer kansengelijke samenleving ligt bij deze netwerkpartijen. Zij zijn in positie en hebben de kracht om netwerken te benutten en gewenste coalities te smeden. Zij delen dezelfde inhoudelijke visie en urgentiebesef en zijn in staat om landelijke ambities en ontwikkelingen te vertalen naar de eigenheid van verschillende regio's. Samen met hun ketenpartners in het onderwijs en het sociale domein, kinderen, jongeren en ouders.

Welke ontwikkelingen

De netwerken van samenwerkingsverbanden en gemeenten zoeken elkaar op dit moment al informeel op om invulling te geven aan hun verbindende rol. Als deze bijeenkomsten iets duidelijk maken is dat de verhouding tussen onderwijs en gemeenten al lang geen kortstondig avontuur meer is, maar juist een innige en duurzame relatie ten behoeve van een meer inclusieve samenleving. Samengevat zetten zij zich de komende jaren in om samen te werken:

- aan een flexibel en innovatief dekkend netwerk van onderwijs en jeugdhulp in elke regio
- aan een stevige ondersteuningsstructuur met logische, goed bewegwijzerde routes voor integraal arrangeren naar (combinaties van) onderwijs en jeugdhulp;
- aan een ononderbroken ontwikkellijn voor alle leerlingen, van voorschool tot en met vervolgonderwijs;
- met en tussen professionele en informele domeinen: school, jeugdhulp en zorg, jeugdwerk, sport en verenigingsleven;
- vanuit één gedeeld kader voor wet- en regelgeving, te beginnen met één wet voor het funderend onderwijs.

Wat is nodig?

De route naar een inclusievere en meer kansengelijke samenleving vraagt tijd, die is niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Het vraagt ook om keuzes en rolneming. De netwerken van samenwerkingsverbanden en gemeenten staan klaar en willen samen bewegen om in de komende regeerperiode het verschil te maken. Daarvoor is het volgende nodig:

- inclusievere opleidingen die voorbereiden op inclusief werken, op de PABO's en lerarenopleidingen maar ook op aanpalende opleidingen;
- financiële ruimte voor de samenwerkingsverbanden om (zonder dat dit ten koste gaat van de extra ondersteuningsmiddelen voor de scholen) samen met hun partners de sleutelrol in de regio waar te kunnen maken bij het werken aan:
 - de invulling van het leerrecht (het werken aan de ontwikkeling van kinderen die nu nog een vrijstelling hebben). Voor deze kinderen die nu nog niet voldoen aan de vereiste onderwijstijd, terwijl ze daarbij wel baat hebben.
 - de samenwerking tussen regulier en gespecialiseerd onderwijs (personeel, onderwijsorganisatie, verbreding met andere domeinen). Het ondersteunen van inmiddels 150 initiatieven kost energie en geld gedurende zeker vier jaar.
 - de ondersteuningsstructuur in de school en een koppeling met de praktijk door de intern begeleider in het PO en de ondersteuningscoördinator in het VO. Gerichtte facilitering voor deze belangrijke sleutelfunctionarissen is structureel nodig.
- een gerichte stimuleringsregeling die in de volle breedte bijdraagt aan (de randvoorwaarden voor) steeds inclusiever onderwijs (analoog aan de stimuleringsregeling hoogbegaafdheid);
- passende wet- en regelgeving, startend met één Wet funderend onderwijs: de voorbereiding hiervan werpt een positieve schaduw vooruit;
- een rolneming van samenwerkingsverbanden en de (samenwerkende) gemeenten die partnerschap uitlokt met als doel samenwerking te organiseren, bevestigen, begeleiden, evalueren en verbeteren.

Concrete bedragen op de specifieke onderdelen leveren we desgewenst graag aan. Belangrijker dan dat is echter het besef dat voor deze beweging in de komende 10 à 15 jaar een substantiële investering nodig is, afhankelijk van de fasering van het proces. Wij zijn ervan overtuigd dat met de juiste investeringen en met de juiste aanpassingen in wet- en regelgeving de nodige omslag in denken en mindset bereikt kan worden.

Wij voelen ons daarin gesteund door de VNG en het Platform Naar Inclusiever Onderwijs. Wij zijn graag mede de stuwende motor van dit pad naar een inclusievere en meer kansengelijke samenleving.

De PO-Raad, VO-raad en de Sectorraad GO ondersteunen de beweging naar inclusiever onderwijs. Deze brief is dan ook tot stand gekomen in nauw overleg met de raden.

Brigitta Gadella
Netwerk Leidinggevenden Passend Onderwijs

Marieke Dekkers
Sectorraad samenwerkingsverbanden vo